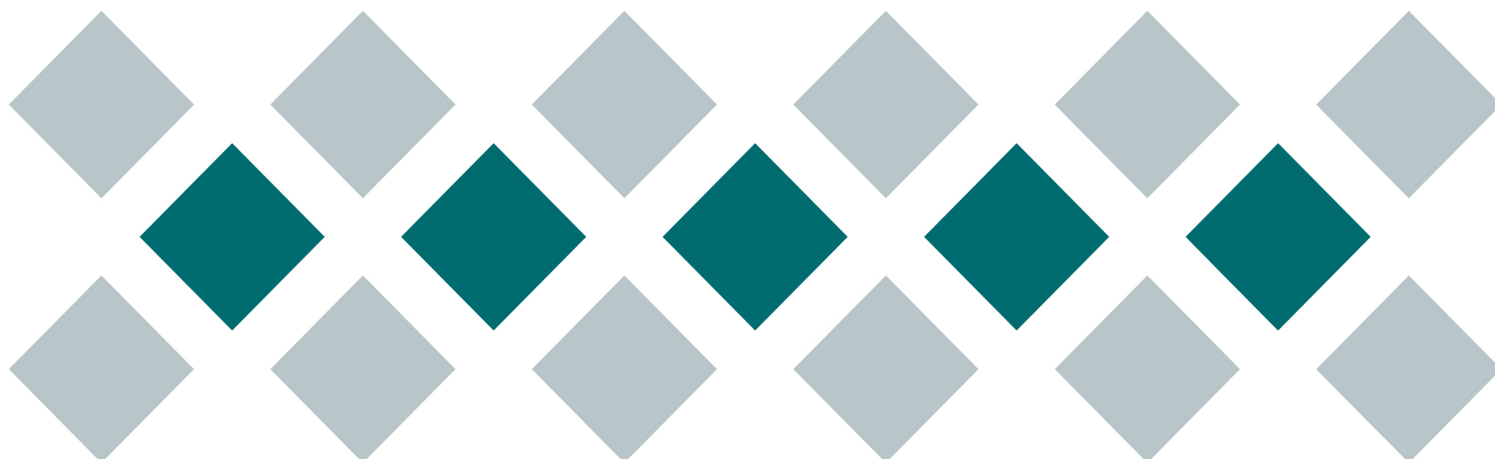

2009-11-19

Försäkringsförbundets inställning till

Skadeförsäkringsbolagens säkerhetsreserv som fullgott riskkapital

Skadeförsäkringsbolag får göra avsättningar till en säkerhetsreserv. Det maximala beloppet för avsättningarna har bestämts av Finansinspektionen med stöd av erfarenhet och teoretiska överväganden. Avsättningarna är störst för försäkringsgrenar där risken är svårbedömd och resultatet kan fluktuera starkt. Säkerhetsreserven ger skadeförsäkringsbolagen möjlighet att bygga upp reserver i goda tider som ska kunna användas i dåliga tider.

Möjligheten att reservera för svårbedömda risker ger ett utökat skydd för försäkringstagarna. Säkerhetsreserven fungerar som en extra buffert när det uppstår förluster i ett bolag. De bör därför betraktas som ett fullgott buffertkapital när man bedömer bolagets finansiella ställning.

EU:s tillsynskommitté för försäkringar och tjänstepensioner, CEIOPS, har lämnat råd om vilket kapital i ett försäkringsbolag som ska få räknas som fullgott riskkapital, sk tier 1-kapital. Här ingår bland annat reserver som väsentligen kan användas för att täcka bolagets förluster. Säkerhetsreserven är enligt Försäkringsförbundet en sådan reserv. CEIOPS skrivningar kan tolkas som att säkerhetsreserven är ifrågasatt som fullgott riskkapital.

Mot den bakgrunden är det av yttersta vikt att Sverige i de kommande förhandlingarna i den europeiska regleringskommitté som har att besluta i frågan, EIOPC, står helt bakom synen att säkerhetsreserven är ett fullgott riskkapital och att det måste få ingå i tier 1. Konsekvenserna för svenska skadeförsäkringsbolag av att säkerhetsreserven inte klassas som tier 1 blir stora.

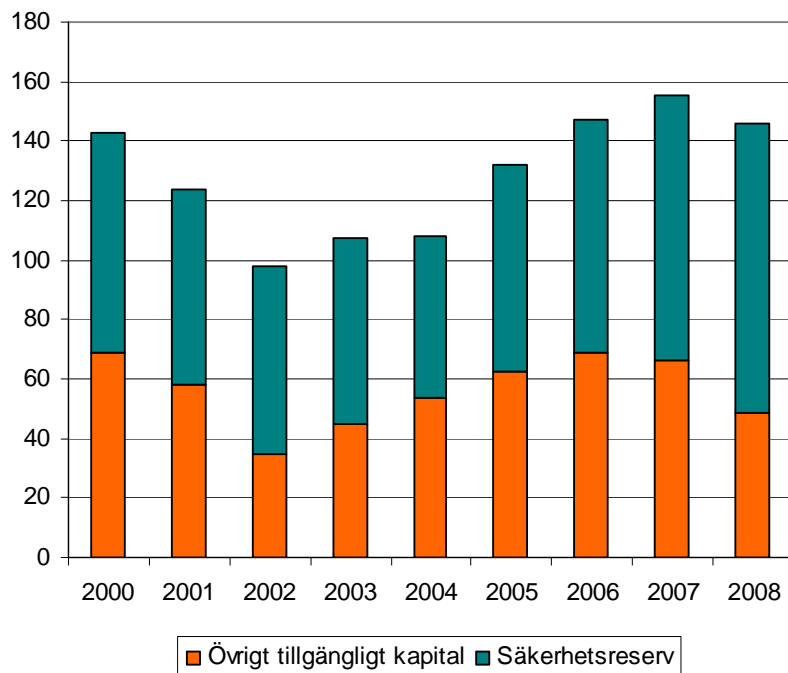
Säkerhetsreserven

En utgångspunkt i det nya regelverket om kapitalkrav för försäkringsföretag – Solvens 2 – är att kapitalkravet är riskbaserat. Hur mycket buffertkapital ett försäkringsföretag måste ha för att få bedriva försäkringsverksamhet är beroende av de faktiska risker företaget är utsatt för. Buffertkapitalet ska ha en viss kvalitet. Buffertkapitalet, kapitalbasen, delas in i tre nivåer (tiers). Indelningen ska ske efter kapitalets förmåga att täcka förluster i verksamheten. Tier 1 är kapital av högsta kvalitet. Det finns även reglerat hur mycket kapital av varje kvalitet som får ingå i kapitalbasen.

Skadeförsäkringsbolag får göra avsättningar till en säkerhetsreserv. Säkerhetsreserven är föremål för diskussion inom ramen för solvens 2-arbetet. I kapitalbasens tier 1 ingår bland annat reserver som väsentligen kan användas för att täcka bolagets förluster. Säkerhetsreserven är enligt Försäkringsförbundets en sådan reserv som borde klassificeras som tier 1.

Den europeiska tillsynskommittén CEIOPS har i sina råd till utformningen av nivå 2-reglering för solvenssystemet lämnat råd om hur befintligt kapital i försäkringsföretagen ska fördelas på "tiers". Enligt dessa förslag skulle till tier 1 endast räknas kapital som kan användas för att täcka förluster oavsett varifrån i verksamheten förlusterna har uppstått. En sådan tolkning skulle kunna innebära att säkerhetsreserven inte klassificeras som tier 1 utan som tier 3.

Figur 1: Säkerhetsreserven och övrigt tillgängligt kapital i skadeförsäkringsbolagen, 2000-2008, miljarder kr.

Källa: Försäkringsförbundet

Säkerhetsreserven är en av de viktigaste riskkapitalkällorna i svensk skadeförsäkring. Av Figur 1 framgår att säkerhetsreservens andel av det tillgängliga riskkapitalet i svensk skadeförsäkring har varierat mellan 50 och 66 procent under de senaste 8 åren. 2008 uppgick det totala egna kapitalet i svensk skadeförsäkring till 146 mdkr, säkerhetsreserven uppgick till 97 mdkr. 129 skadeförsäkringsbolag redovisade säkerhetsreserv.

Säkerhetsreserven är dessutom en viktig källa till riskkapital för sådana aktörer som har mer begränsade möjligheter att få tillförsel av kapital från externa källor. I Sverige har vi många ömsesidiga försäkringsbolag, speciellt i de regionala skadeförsäkringsmarknaderna. I de ömsesidiga bolagen uppgick säkerhetsreserven till 62 mdkr år 2008, som utgör 69 procent av det tillgängliga riskkapitalet.

Om säkerhetsreserven inte är tillgänglig som tier 1-kapital kommer detta att få stora konsekvenser för svenska skadeförsäkringsbolag. Eftersom säkerhetsreserven inte kan lösas upp vid överskott i försäkringsrörelsen är skadeförsäkringsföretagens möjligheter att lösa upp reserver för att stärka kapitalbasen begränsade.

För att nivån på tillgängligt kapital i svensk skadeförsäkringsverksamhet ska vara den samma utan att säkerhetsreserven får räknas med krävs en tillförsel av kapital om drygt 80 mdkr.¹ En effekt av ett höjt kapitalbehov är att premierna höjs generellt för skadeförsäkring. Försäkringsaktiebolag kan få kapitaltillförsel genom ägartillskott. I ömsesidiga bolag är det försäkringstagarna som tillhandahåller riskkapitalet. Dessa bolag kan höja premierna för att stärka det egna kapitalet, eller emittera förlagslån som är en form av hybridkapital, en kapitalkälla som även den ifrågasatts i CEIOPS arbete.

Under CEIOPS arbete med sina råd till nivå 2-reglering har Finansinspektionen arbetat för att få gehör hos övriga europeiska tillsynsmyndigheter för att säkerhetsreserven är ett fullgott riskkapital som bör klassas som tier 1-kapital i solvens 2. I sina råd till EIOPC, som är den europeiska regleringskommitté som har att besluta i frågan, är CEIOPS inte längre kategoriskt avvisande till att reserver av denna art kan få ingå i tier 1. Osäkerheten kvarstår dock, och tolkningsmöjligheterna gör att det är svårt att säkra att säkerhetsreserven kommer att godkännas i alla medlemsländers uttolkningar.

Mot den bakgrunden är det av yttersta vikt att Sverige i de kommande förhandlingarna i EIOPC står helt bakom synen att säkerhetsreserven är ett fullgott riskkapital och att det måste få ingå i tier 1.

Avsättning till säkerhetsreserven

Avsättningarna till säkerhetsreserven är frivilliga medan möjligheterna till upplösning är begränsade. Vinster som ett försäkringsbolag har avsatt till

¹ Tier 3 kapital får ingå i kapitalbasen till högst 15 procent avseende det som täcker SCR. Tier 3 kapital får inte användas för att täcka MCR.

säkerhetsreserven blir på så sätt inlåsta i försäkringsföretaget. I beskattningshänseende är avsättningarna avdragsgilla och upplösningar ska tas upp som inkomst.

Premien för att ta över en risk fastställs av ett försäkringsbolag i förväg. För att beräkna premien gör bolaget en riskbedömning och en kalkyl av beräknad kostnad baserad bland annat på information från kunden om historiska erfarenheter av skadefrekvens och skadeomfattning och bedömningar av framtida utveckling. Erfarenheter från liknande verksamheter/fall ingår också i bedömningen.

Utfallet av att ta över en risk kan vara svårt att förutse. Anledningen kan vara att risken beror på den allmänna konjunkturutvecklingen (som för kreditförsäkring eller arbetslöshetsförsäkring) eller att risken för att en skada ska inträffa är liten men om den inträffar blir den ekonomiska förlusten extremt stor (som för atomförsäkring). Det är här fråga om slumpmässiga eller i övrigt svårbedömda faktorer. När försäkringsbolaget fastställer premien kan sådana faktorer normalt inte beaktas fullt ut.

Med säkerhetsreserv avses en reserv för att täcka sådana förluster i en försäkringsrörelse som beror på slumpmässiga eller i övrigt svårbedömda faktorer. Reserven ger företagen en möjlighet att utjämna skaderesultatet mellan år. I Finansinspektionens föreskrifter² anges bland annat maximibelopp för avsättningar till säkerhetsreserven, upplösning och dispensmöjligheter. De maximigränser för säkerhetsreservavsättningar för olika försäkringsgrenar som fastställs är störst för försäkringsgrenar där risken är svårbedömd och resultatet kan fluktuera starkt. Maximibeloppen för varje försäkringsgren summeras till en totalsumma för bolaget.

Den maximala säkerhetsreserven i ett bolag utgörs av det högsta av summan av försäkringsgrenarnas maximibelopp, beloppet 2,5 miljoner kronor och tre gånger det faktiska självbehållet för enskild risk. Finansinspektionen har möjlighet att tillåta större avsättningar till reserven.

Genom att försäkringsbolagen har denna möjlighet att reservera för svårbedömda risker ger säkerhetsreserven också ett utökat skydd för försäkringstagarna. Även om avsättningarna är frivilliga blir de "inlåsta" när väl ett bolag har valt att utnyttja avsättningsmöjligheten för att kunna användas endast under omständigheter som anges i Finansinspektionens föreskrifter.

Upplösning av säkerhetsreserven

Upplösning av säkerhetsreserven är obligatorisk om den ingående säkerhetsreserven vid årets början är större än det maximala beloppet vid årets slut. Upplösning sker då av det överskjutande beloppet. Härigenom leder tex. en minskad verksamhet till upplösning. Det säkerställer också att säkerhetsreserven vid årets slut inte är större än maximibeloppet.

² Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2002:2) om normalplan för skadeförsäkringsbolags beräkning av säkerhetsreserv.

Därutöver får en frivillig upplösning göras för att täcka förluster i försäkringsrörelsen. En frivillig upplösning får aldrig vara större än att den, tillsammans med en eventuell obligatorisk upplösning, täcker förlusten.

Förutom förluster i försäkringsrörelsen kan reserven även – i viss mån – användas för att täcka förluster från placeringstillgångar. Eftersom den del av resultatet i placeringrörelsen som är hänförlig till försäkringsrörelsen är en del av det försäkringstekniska resultatet, kan den förlust som får täckas av säkerhetsreserven även innehålla resultatdelar från placeringsverksamheten.

Finansinspektionens regler är tänkta för bolag som verkar under normala förhållanden och har ett normalt bestånd. Om det finns särskilda skäl kan Finansinspektionen medge dispens både från reglerna om avsättning och från reglerna om upplösning.

Finansinspektionen kan dessutom ge dispens vid synnerliga skäl och tillåta större upplösningar än som krävs för att täcka uppkomna förluster. Som exempel på när en sådan dispens kan medges anges att förlusterna är så stora att det egna kapitalet är mindre än en tredjedel av det registrerade aktiekapitalet. Det överensstämmer med gränsen för när en så kallad kontrollbalansräkning måste upprättas. Ett annat exempel på när det finns synnerliga skäl är när stora skadeutbetalningar leder till avsevärda förluster i finansrörelsen genom att till exempel tillgångar måste avyttras vid en olämplig tidpunkt och till ett värde som väsentligen understiger det bokförda värdet.

Sammantaget är säkerhetsreserven tillgänglig för att täcka alla signifikanta förlustrisker i skadeförsäkringsbolagens verksamhet.

Slutsats

Eftersom säkerhetsreserven är tillgänglig för att täcka alla signifikanta förlustrisker i skadeförsäkringsbolagens verksamhet är det självklart att reserven ska klassificeras som tillgängligt kapital av bästa kvalitet, ett tier 1-kapital.

Eftersom CEIOPS skrivningar fortfarande kan tolkas som om säkerhetsreserven är ifrågasatt anser förbundet att det är största vikt att alla svenska intressenter – både politiker och myndigheter – arbetar tillsammans med försäkringsbranschen för att säkra säkerhetsreservens status som tier 1-kapital – både i Sverige och i övriga inre marknaden – i den kommande nivå 2-regleringen i solvens 2.

Om säkerhetsreserven inte längre är tillgängligt som tier 1-kapital får det stora konsekvenser för svensk skadeförsäkring och för dess kunder. Det kommer att medföra ett kapitaliseringsbehov i hela sektorn. Det ökade behovet av kapital kommer främst att täckas genom höjda försäkringspremier. Genom att lösa upp reserverna kan skadeförsäkringsbolagen frigöra kapital, men det försvagar samtidigt konsumentskyddet.